

RASR, RAZVOJNA AGENCIJA SAVINJSKE REGIJE, d.o.o.

Ulica XIV. divizije 12, 3000 Celje

T: +386(0)3 589 40 82, F: +386(0)3 589 40 83

e-pošta: razvojna.agencija@rasr.si, spletna stran: www.rasr.si

RRA GIZ

Kardoševa ulica 2

9000 Murska Sobota

Celje, 1. 9. 2023

Stališče Savinjske regije na predlog sprememb Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja

Spoštovani!

V Sloveniji so 4 od 12 regionalnih agencij organizirane kot mrežne razvojne agencije. Mrežno organiziranost imamo tudi v Savinjski regiji, kjer je nosilna institucija Regionalna razvojna agencija Savinjske regije, d.o.o., v partnersko mrežo pa so vključene še Razvojna agencija Kozjansko, Razvojna agencija Savinja, Razvojna agencija Savinjsko-Šaleške regije, Razvojna agencija Sotla in Simbio, d.o.o. Tako smo vpisani tudi v evidenco regionalnih razvojnih agencij.

V nadaljevanju se RASR in območna razvojna partnerstva opredeljujemo do predlaganih sprememb in podajamo predloge za vključitev v predlog sprememb Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2). Enotni smo si, da nasprotujemo ukinitvi ORP-jev, kar so jasno izrazili tudi župani na 2. redni seji Sveta Savinjske regije na seji v Celju 25. aprila 2023 s sprejetim sklepom, ki se glasi:

Svet Savinjske regije predlaga, da v spremembi zakona 20. člen ostane takšen kot je in da se ohrani financiranje razvojnih agencij vključno s subregijskimi razvojnimi agencijami, na takšnem nivoju kot do sedaj.

Uvodoma želimo poudariti, da so v mrežni organiziranosti očitni sinergijski učinki, saj so v regijsko razvojno mrežo vključene institucije, ki poznajo priložnosti in potrebe subregij, ki se uresničujejo s pripravo in izvajanjem območnih in regionalnih razvojnih programov, s čimer prispevamo k enakomernejšemu razvoju regije. Območne razvojne agencije bistveno pripomorejo k uresničevanju načel endogene regionalne politike, ki temelji na pristopu od spodaj navzgor, ob tem pa imajo izkušnje z opravljanjem splošnih razvojnih nalog v preteklih letih. Takšno delovanje ter mrežno organiziranost podpirajo župani oz. Svet regije ter Razvojni svet. S tovrstno organiziranostjo prispevamo k večji decentralizaciji regionalnega razvoja, saj se krepi vloga vseh ključnih institucij pri izvajanju razvoja v regiji, ne samo RRA-jev.

V 3. členu naj ostane 7. alineja, ki govori o regijski razvojni mreži, v 12. oziroma novem 14. členu pa naj ostane: »Glasovi predstavnikov občin v svetu se štejejo dvojno« in »predstavniki regijske razvojne mreže«, kar je v predlogu prečrtano.

Spremembe predvidevajo izbris sedanjega 17. člena ZSRR-2, ki opredeljuje območno razvojno partnerstvo. Navedeni člen mora v celoti ostati v ZSRR-2, saj je ključen za povezovanje območnih razvojnih agencij. Predlagatelj v obrazložitvah sprememb posebej poudarja endogeno regionalno politiko, ki bi temeljila na

pristopu od spodaj navzgor ter poudarja potrebo po decentralizaciji. S predlaganimi spremembami pa lastne navedbe v celoti demantira. S tem, ko želijo vlogo območnih razvojnih agencij črtati iz Zakona, se črtajo najpomembnejši gradniki v pristopu »od spodaj navzgor«.

Območne razvojne agencije razpolagajo s strokovnim kadrom in veliko znanj ter izkušenj, ki se v mrežni organiziranosti lahko še toliko bolj nadgrajujejo in dopolnjujejo ter omogočajo povezovanje in sodelovanje tudi z že oblikovanimi projektnimi partnerstvi.

Strukture območnih partnerstev so nujno potrebne tudi pri izrednih dogodkih, kar se je izkazalo pri poplavah, saj so bile potrebne hitre reakcije, ki niso možne preko centraliziranih struktur. Območna partnerstva pa so v lokalnem okolju, poznajo specifikke območja, saj so v vsakodnevem stiku, tako tudi hitro steče komunikacija, in kar je najpomembneje, pomoč prebivalstvu, ki se bori za življenje.

V luči letošnjih avgustovskih poplav, ki so močno prizadela posamezna področja Slovenije, dodatno predlagamo, da se v Zakon vključi možnost dodelitve posebnega statusa tem področjem.

Na številnih območjih Savinjske regije je nastala ogromna škoda, občinska središča so bila direktno poplavljeni, naselja v stranskih dolinah prav tako, močno je poškodovana infrastruktura, normalne cestne povezave še dolgo ne bodo vzpostavljene, gibanje po območju ni varno. Grozijo številni plazovi.

Visok je odstotek direktno prizadetih, vsak pa ima tudi več bližnjih, ki so utrpeli škodo, zato je psihološka slika nestabilna. Večina gospodarstva je prizadetega. Poplavljeni sta bili dve industrijski coni, uničeni dve največji podjetji (družbe skupine KLS in BSH), zato je poleg njihovih zaposlenih, skupaj z delovnimi mesti, ki so na družbe vezana posredno, ogroženih do 6000 delovnih mest. Situacija je kritična. Številna tveganja so tudi dolgoročna, zaradi samih geografskih značilnosti, saj Zgornja Savinjska dolina predstavlja zaokroženo celoto, v kateri so vsi procesi znotraj doline tesno povezani. Panoge kmetijstva, podjetništva in turizma so neposredno povezane, zato bo ujma zagotovo prinesla negativne sinergijske učinke. Geografska zaprtost in prometna odročnost področja, obmejna in manj razvita območja, razdrobljenost na majhne občine, visoka stopnja ogroženosti zaradi hudourniških poplav in zemeljskih plazov, so le še nekatere od specifičnih problemov Savinjske regije. Odprava posledic poplav najprej terja vzpostavitev prvotnega stanja, kar bo zahtevalo visoke investicije, čas in razpoložljivost sredstev, vse pa se bo dogajalo s precejšnjim zamikom. Zato je nujno, da se sanacija prične takoj. V nasprotnem primeru bodo s poplavo prizadeta območja zaostala, gospodarstvo bo postalo nekonkurenčno, kar bo odločilno in negativno vplivalo na celotno družbo.

S predlagano pozitivno diskriminacijo oz. dodelitvijo »statusa poplavljenega območja« bi tem krajem omogočili prednostno obravnavanje po vzoru sedanjih obmejnih območij ali status občin znotraj Triglavskega narodnega parka in podobnih. Z navedenim bi omogočili občinam tudi izven trenutnih sanacijskih ukrepov večje možnosti razvoja v bodoče, ko bo akutno stanje minilo. Slednje bodo podporo potrebovale skozi daljše časovno obdobje. Poseben status bi tako lahko uporabili bodisi za oblikovanje posebni razpisov zgolj za območja s takšnim statusom ali pa bi status v splošnih razpisih prinesel dodatne točke. S pridobitvijo posebnega statusa bi zanje ustvarili ugodnejši štartni položaj in jih spodbudili v investicije s sofinanciranjem države, kjer bi, brez navedenega statusa, izpadli.

15. oziroma novi 18. člen dopolnjuje obrazložitev regijskih in sektorskih projektov, ki morajo enakovredno upoštevati okoljski, družbeni in ekonomski vidik predvidenih učinkov. Sprašujemo se o smiselnosti te dopolnitve, saj si ne znamo predstavljati, kako bomo to dokazovali.

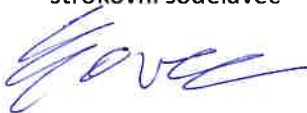
Pomembna vloga ORP je tudi bolj očitna, ko govorimo o prestrukturiranju SAŠA regije. Za učinkovito prestrukturiranje je nujen obstoj ORP, saj je prehod, prestrukturiranje regije kompleksen, dolgotrajen in odgovoren proces, ki ne more biti enako uspešen, če je voden od zunaj. Območja v regiji, ki jih prestrukturiranje ne zadeva, se s tem ne bodo znala ukvarjati zaradi nepoznavanja območja, še manj pa (logično) ne bodo imela interesa biti del prestrukturiranja, kaj šele participirati s sredstvi za uspešnejši pravični prehod. Za vse navedeno že sedaj ustrezno skrbi Razvojna agencija SAŠA d.o.o.

Z izgubo statusa regionalne razvojne agencije bi tako izvajanje tehnične pomoči Sklada za pravični prehod s strani RA SAŠA ostalo brez prave podlage.

Pri zgoraj navedenih predlogih sprememb, ki bi območju SAŠA regije tudi v ZSRR-2 podelilo status premogovne regije, še vedno vztrajamo. Pomen uspešnega prestrukturiranja premogovnih regij, ki so po svoji naravi izrazito usmerjene v eno prevladujočo dejavnost, na katero je vezanih večina ostalih, je zelo velika in vpliva tudi na stabilnost celotne države. Na podlagi negativnih izkušenj od drugod je potrebno, da v Sloveniji zastavimo uspešen model prestrukturiranja in se učimo iz dobrih primerov. Primeri iz tujine kažejo, da je dodatna finančna pomoč države premogovnim regijam bistvena za uspešno izvedeno prestrukturiranje, zato je določite statusa premogovne regije tako pomembna.

Vsled vsega navedenega bi izvajanje regionalne politike, ki bi izključila lokalne območne strategije pomenila, da bodo večje entitete prevzele pobudo, in njihove lastne cilje predstavljale kot skupne razvojne interese, medtem ko bodo prioritete manjših potisnjene v ozadje, s tem pa tudi skladen regionalni razvoj. Utemeljen je strah, da bi se glas manjših občin v centralizirani organiziranosti popolnoma izgubil. Predstavniki lokalnih strategij lahko uporabijo svoje vpoglede, implicitno znanje in izkušnje sodelovanja za opredelitev ustreznih funkcionalnih področij na boljši način kot velike regionalne agencije. Tak pristop, ki temelji na dejanskih potrebah lokalnega okolja, lahko zajame veliko bolj natančne in pomembne informacije, ki bodo temelj načrtovanja skladnega regionalnega razvoja.

Dopis pripravil:
Kristijan Erjavec
strokovni sodelavec

Bojana Stopinšek
direktorica Razvojne agencije Savinjske regije, d.o.o.

